

วิสามัญฆาตกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจ

ร้อยตำรวจเอก มนตรี จิตรวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-963-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014175

117448566

LEGAL MURDER : SPECIFIC STUDY CONCERNING THE POLICE

Police Captain Montri Jitviwat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Laws

Department of Laws

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-963-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์   วิสามัญขาดกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจ
โดย   ร้อยตำรวจเอก มนตรี จิตรวิวัฒน์
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

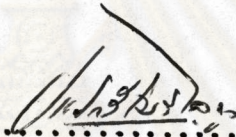

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

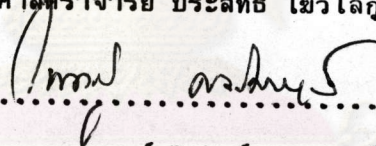

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

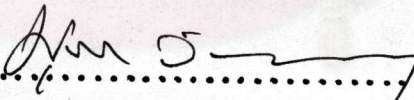
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวโรจน์กุล)

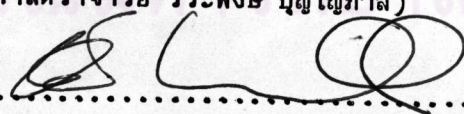
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

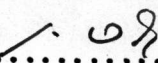
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรุตตา วัฒนะชีวะกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญไญยภาส)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ กุลพล พลวัน)

มนตรี จิตรวิวัฒน์ : วิสามัญฆาตกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าพนักงานตำรวจ (LEGAL MURDER : SPECIFIC STUDY CONCERNING THE POLICE) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 154 หน้า.

ในการสืบนั้น ปกติถ้าหากผู้ถูกจับไม่ยินยอมให้ เจ้าพนักงานของรัฐทำการจับ เจ้าพนักงานของรัฐ ผู้ทำการจับก็ย่อมใช้กำลังเท่าที่จำเป็นและพอสมควร เพื่อทำให้การจับกุมนั้นสำเร็จลุล่วงลงได้

อย่างไรก็ดี ในการใช้กำลังแต่เพียงอย่างเดียวนั้น บางครั้งอาจไม่เพียงพอต่อการที่จะจับกุมตัว ผู้กระทำความผิดนั้นมาดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพราะผู้ถูกจับไม่ยินยอมให้จับและได้ใช้กำลัง ยืนกรานแรงถึงตายหรือใช้อาวุธร้ายแรงต่อสู้ขัดขวางการจับนั้น ซึ่งอาจจะทำให้ เจ้าพนักงานผู้ทำการจับหรือผู้อื่น ได้รับอันตรายแก่กายสำหรับหรือถึงแก่ความตายได้ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐจึงได้ยินยอมให้ เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการ ดังกล่าว สามารถใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตายกระทำให้บุคคลถึงแก่ความตายขณะปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น ได้ ซึ่งเรียกกันว่า "วิสามัญฆาตกรรม" หากการกระทำนั้นได้กระทำลงไปภายใต้ขอบเขตอำนาจแห่ง กฎหมาย

ในเรื่องการใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตายกระทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการ ปฏิบัติการตามหน้าที่ซึ่ง เรียกว่า "วิสามัญฆาตกรรม" นั้น หลักเกณฑ์แห่งการใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตาย ดังกล่าวนั้น ย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ความจำเป็นและแนวความคิดแห่งการยอมรับของแต่ละประเทศ บาง ประเทศมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้อย่างชัดเจนให้ เจ้าพนักงานของรัฐใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตายเพื่อทำการ จับกุมให้ลุล่วงหรือเพื่อป้องกันอันตรายแก่ความผิดฐานหนักร้ายแรง เพื่อป้องกันอาชญากรรม ส่อฐานหนักร้ายแรง หรือเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่น ตามหลักการป้องกันทั่วไป ซึ่งประเทศที่มีบทบัญญัติ กฎหมายดังกล่าว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น บางประเทศมิได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้แต่อย่างใด แต่ได้ยอมรับให้อำนาจแก่ เจ้าพนักงานของรัฐในการที่จะใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตายดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ก็ เฉพาะเป็นการป้องกันตนเองหรือผู้อื่นตามหลักเกณฑ์แห่งการป้องกันตัวทั่วไปเท่านั้น ซึ่งประเทศไทยได้ยึดถือ แนวดังที่ได้กล่าว แล้วนี้

ตามที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในการใช้กำลังยืนกรานแรงถึงตายเพื่อทำการจับดังกล่าวมานี้ได้ว่า ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิแห่งการมีชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบ กำจัดการกระทำดังกล่าวไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้ เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจดังกล่าวไปในทางที่มีขอบนั้นเอง

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา .....2530.....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
Imo. [Signature]
[Signature]

MONTRI JITVIWAT : LEGAL MURDER : SPECIFIC STUDY CONCERNING THE
POLICE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PITOON KONGSOMBOON, 154 PP.

In the process of arresting a person, State officials may use reasonable and appropriate force against him if he refuses to allow his arrest.

However, use of force alone is sometimes insufficient to apprehend the guilty party in the administration of Justice. This is due to the fact that the guilty party may refuse to allow his arrest and resort to use of fire arms, thereby resulting in injures or death of officials who are carrying out their duty. Therefore, the state permits officials to utilise force against such party, even to the extent of causing his death. Death arising from execution of official duties is known as "Legal Death" if it occurs within the confines of the law. Death arising from use of force in the execution of official duties, otherwise known as "Legal Death", is viewed differently depending upon the countries concerned and the various concepts in each community. Some countries have expressed stipulations of the law allowing use of force leading to death in the case of and arrest or prevention of escape with respect aggravated offences, serious crimes, self-defence or the defence of others based on general prevention of harm. The United States of America exemplifies this. However, there are other countries which do not have clear, legal provisions on this matter. Although they confer power upon State officials to use force leading to death in specific cases, such as self-defence or the defence of others for preventive purposes. Thailand falls into the latter category. It is ostensible that use of force leading to death in the process of arresting a person impinges greatly upon the right to life and property, as well as the freedoms of the population. Therefore, it is necessary to have concrete measures to control and serutinise such action with a view to preventing abuses by State authorities.

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์และได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียนทั้งในด้านการศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้ให้ความกรุณา อนุเคราะห์ตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชววิไลกุล ที่ได้กรุณา สนับสนุนโครงร่างวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้เขียนมีโอกาสได้จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส และอาจารย์กุลพล พลวัน ที่ได้ ตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการที่ได้ให้ความช่วยเหลือมา โดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มทำการศึกษาค้นคว้า ให้ข้อมูล ทักษะคติ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ ลงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณบรรณา วังวิวัฒน์ นักเรียนทุนรัฐบาล คุณวิมลลักษณ์ สวนะปรีดี คุณถวิลวงศ์ ภาวะพิงค์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่ผู้เขียนในด้านการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะได้จัดส่งเอกสาร ตำรา จากต่างประเทศมาให้ผู้เขียนเพื่อการค้นคว้าวิจัย และ นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณปัทมา แสงจันทร์ อดีตนักเรียนทุนรัฐบาล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้เขียนโดยเฉพาะเกี่ยวกับการแปลเอกสารต่างประเทศ และชุด เกลาถ้อยคำภาษาดังกล่าว จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ พลตำรวจตรี ถนอม พ่วงเงิน อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจ นครบาล พันตำรวจเอกสมเกียรติ พ่วงทรัพย์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ ที่ได้ ให้ความสนับสนุน และให้กำลังใจผู้เขียนในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งได้สำเร็จลง

การเขียนวิทยานิพนธ์ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ผู้บุกเบิก ผู้บังคับบัญชาสถานีดำรวจนครบาลพญาไท คุณวิรัช คุณปราณี รัตนตยาธิคุณ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณอื่น ๆ ที่ได้ให้ความรัก ความเมตตากรุณา จนผู้เขียน สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ตามความมุ่งหมาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 แนวความคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการกระทำวิสามัญฆาตกรรม ..	11
2.1 แนวความคิดในการยอมรับให้มีวิสามัญฆาตกรรม	11
2.2 วิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับวิสามัญฆาตกรรม	16
2.2.1 วิวัฒนาการในประเทศไทย	16
2.2.2 วิวัฒนาการในสหรัฐอเมริกา	21
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการจับและวิสามัญฆาตกรรม	24
3 การกระทำวิสามัญฆาตกรรม	30
ส่วนที่ 1 หลักการกระทำวิสามัญฆาตกรรม	30
3.1 การใช้กำลัง เพื่อจับ.....	31
3.1.1 การจับโดยไม่ต้องใช้กำลัง	34
3.1.2 การจับโดยการใช้กำลัง	34
3.1.2.1 ลักษณะแห่งการใช้กำลังในการจับ ...	35
3.1.2.2 ปริมาณของการใช้กำลังในการจับ ...	36

	หน้า
3.2 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย	43
3.2.1 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย เพื่อทำการจับกุม ให้ล่วงหรือ เพื่อป้องกันการหลบหนี	46
3.2.2 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย เพื่อป้องกันตนเอง.. หรือผู้อื่น	61
3.2.3 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย เพื่อป้องกัน.. อาชญากรรมหรือ เพื่อยุติการก่ออาชญากรรม	68
3.2.4 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย เพื่อป้องกันทรัพย์สิน และที่อยู่อาศัย	72
ส่วนที่ 2 ปัญหาทางกฎหมายบางประการที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการกระทำ วิสามัญฆาตกรรม	75
1. ปัญหาที่ว่าด้วยการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตาย เพื่อ ป้องกันตนเองและผู้อื่น	75
2. ปัญหาที่ว่าด้วยการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายในการ ปฏิบัติการตามหน้าที่ร่วมกับราษฎร.....	84
3. ปัญหาที่ว่าด้วยการชดใช้ค่าทดแทนให้แก่บุคคล ภายนอกซึ่งได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจาก การกระทำวิสามัญฆาตกรรม	85
4 มาตรการในการควบคุม ตรวจสอบการกระทำวิสามัญฆาตกรรม ...	89
4.1 การดำเนินการโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย	90
4.1.1 บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	
4.1.2 บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา	92
4.2 การขึ้นสูตรพลิกศพ	96
4.3 การไต่สวนคดี	101
4.4 การสอบสวนดำเนินคดี	108

	หน้า
4.5 การควบคุมการใช้ดุลยพินิจของ เจ้าพนักงานตำรวจ	116
4.5.1 การควบคุมและตรวจสอบโดยศาล	118
4.5.2 การควบคุมและตรวจสอบโดยอธิบดีกรมอัยการ ...	119
4.5.3 การควบคุมและตรวจสอบโดยนโยบายกรมตำรวจ .	121
4.5.4 การควบคุมและตรวจสอบโดยองค์กรอื่น ๆ	125
4.6 การควบคุมการใช้อาวุธปืน	127
4.6.1 องค์ประกอบทางด้านกฎหมาย	127
4.6.2 การดำเนินการโดยนโยบายและการบริหารงานของ กรมตำรวจ	127
4.6.3 ความเป็นจริงหรือข้อเท็จจริงในการปฏิบัติการ ...	131
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	136
บรรณานุกรม	149
ประวัติผู้เขียน	153

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย